

L'intent frustrat de la Revista "Art"

La segona dècada de l'actual segle representà per a Lleida un canvi generacional en el món de la cultura. Desapereix el brillant estol d'homes que formen la generació del 1900, i aflora una nova formada que es donen escalf i possibiliten la seva participació en les tasques ciutadanes. Són l'Ateneu Lleidatà i l'Associació Cultural de Joventut Republicana. Sota constants de catalanisme i treball, són, però, molt diferents. L'Ateneu representa la continuïtat, que no l'immobilisme, dins un procés evolutiu. És l'ahir fet present dins una línia de renovació. L'Associació és també renovadora, però no dins un evolucionisme, sinó emmarcat en un procés de ruptura.

Entre els primers, noms com Felip Pleyan, Antoni Bergós, Mn. Bonaventura Pelegrí, Salvador Roca... Entre els segons, els germans Xurriquera, Crous, G. Lamolla, Antoni Bonet... A aquests, que es feren càrrec de la direcció de l'Associació, Alfred Pereña els donà aquesta consigna: "Joves, sigueu rebels, arbitraris, durs, combatius, inadaptables. No tingueu por a cap atreviment del pensament. Sigueu atrevits. Penseu que el món l'heu de crear vosaltres. Sense embranzides de les joventuts arideses, els pobles no progressen".

Quan uns anys després la proclamació de la República retornà la normalitat democràtica al país, aquells dos col·lectius desaparegueren. Havien complert la seva comesa i moriren per donar pas a noves i diversificades entitats nascudes ja dins el marc de l'especialització. Així és com dins

REVISTA DELS BELLES ARTS

Una de les il·lustracions de la revista Art.

N.º 1

el marc de les Belles Arts nasqueren el Cau d'Art i l'Estudi d'Art, dos col·lectius antagònics, clàssics uns i avantguardistes els altres, amb les seves picabaralles, però donant-se alè mútuament.

És dins Estudi d'Art que aparegué la revista *Art* com a publicació portaveu del col·lectiu. Tingué com a capdavanter a Enric Crous, com a cervell organitzador a Antoni Benet, com a ideòleg a Romà Amperí, com a dinamitzador a Josep Viola, i com a introductor de les avantguardes a Antoni G. Lamolla. Tres conceptes són fonamentals. En l'ordre de les idees: "la tradició és la negació de l'evolució" i "educació és igual a hipocresia". En l'ordre ciutadà, Lleida és "una província aïllada i plena de beatària carrin-

clona". En l'ordre de l'actuació, "volem obtenir el baptisme d'anormals, perquè la normalitat n'és l'ordinari."

Dos comentaris ens vénen a l'esment. Un, recordar les paraules d'en Pereña. Tingué uns bons deixebles. L'altra, que es torna a produir altre cop el fenomen ja viscut a primers de segle quan els artistes s'aplegaren també en dos col·lectius. Foren el "Tranquil Taller" i "Els Heptàntropos". Ara canvien les formes expressives però hi ha quelcom que es manté intacte: classicisme i avantguarda.

La revista *Art* aparegué a cavall dels anys 1933-1934 i en sortiren dos números. Abans, però, hi hagué un intent frustrat. Fou el 1932. Aparegué només el número 1. Són els mateixos i el logotip de la publicació també, però és de tamany més reduït -quartilla-; s'edità a la impremta Ilerda i té una presentació convencional. Sens dubte no els agradà.

La mataren tot seguit. Fou un intent frustrat. Però fou, de segur, una preuada experiència que possibilità l'èxit de després. En parlar d'intents i d'experiència, hi ha un fet que creien molt allisoandor. És l'anunci, obra de Crous, de l'anís infernal, "el peor del mundo", avui difós a bastament. Doncs bé, l'anunci, que es publicà en l'última plana d'aquest isolat número és també un intent i una experiència. Vistos a cop d'ull semblen el mateix; però no ho són. Crous encara el treballà molt fins arribar al que coneixem.

Així degué passar també amb la revista *Art*.

Romà Sol i Clot